

Big Brother in België: ANPR-camera's fotograferen meer dan alleen de nummerplaat

Kristof Clerix is redacteur bij Knack

07/02/17 om 21:00 - Bijgewerkt op 08/02/17 om 11:05 - [Uit Knack van 08/02/17](#)

Bron: Knack

Van slimme camera's tot slimme straatverlichting: in heel België wordt de komende jaren een hoogtechnologisch veiligheidsnet uitgerold dat ongeziene mogelijkheden biedt om mensen individueel te volgen. 'Dit is niet minder dan een revolutie.'

Net voor Kerstmis zette de federale regering het licht op groen voor een schild van ANPR-camera's (*automatic number plate recognition*) dat de komende jaren in heel België geïnstalleerd zal worden. Op 260 plaatsen langs de autosnelwegen komen naar schatting 1000 camera's voor nummerplaatherkenning. 'Dit is niet minder dan een revolutie', zegt **Olivier Van Raemdonck**, woordvoerder van minister van Binnenlandse Zaken **Jan Jambon** (N-VA). 'Tot nu toe maakten enkel lokale politiezones gebruik van ANPR-camera's. Door een netwerk over heel België te ontrollen en alle informatie centraal te beheren, ontstaan voor de politie ongeziene mogelijkheden. Stel: in een villawijk in Knokke wordt ingebroken en een getuige geeft de nummerplaat van de daders door. Zodra die informatie op het centrale systeem wordt ingevoerd, zullen camera's in heel het land een hit geven wanneer die auto passeert.'

Op 13 grensovergangen staan al gloednieuwe ANPR-camera's. Ze worden nu technisch en operationeel getest. Ook de luchthavens van Zaventem en Charleroi worden sinds kort beveiligd met ANPR-camera's. Deurne, Oostende en Luik volgen op korte termijn. Tegen de zomer moeten die camera's allemaal operationeel zijn. De plaatsing van de 1000 bijkomende camera's langs autosnelwegen zal gebeuren in twee fases, in 2017 en 2018. Daarvoor heeft de regering een budget van 35 miljoen euro uitgetrokken. 'Bovendien neemt de politie tweehonderd extra manschappen in dienst om de gigantische databerg te analyseren die de camera's zullen aanleveren', zegt Van Raemdonck. 'De eerste honderd zijn intussen al gerekruteerd.' Zij zullen aan de slag gaan in nieuwe centra waar informatie in real time wordt geanalyseerd. Die zogenaamde SICAD's komen er in elk arrondissement en zijn met elkaar verbonden via één netwerk, met een centrale server in Brussel.

Delen

De gezellige straatverlichting die we nu aanleggen, kan straks een echt surveillancenetwerk worden

Hoofdcommissaris **Chris Drieskens**, projectverantwoordelijke bij de federale politie, moet het hele ANPR-project in goede banen leiden. Drieskens: 'Het spreekt voor zich dat de camera's via trajectcontroles een meerwaarde kunnen betekenen voor de verkeersveiligheid. Maar de hoofdprioriteit is de strijd tegen terrorisme en georganiseerde misdaad. Alle camera's zullen verbonden zijn met een nationaal netwerk waaraan zwarte lijsten kunnen worden toegevoegd: signalementen uit de Algemene Nationale Gegevensbank, van het Schengen Information System, de lijst met Syriëstrijders van het OCAD, enzovoorts. Daarnaast kunnen ook lokale politiezones de beelden afkomstig van camera's op hun grondgebied crosschecken met hun eigen zwarte lijsten, om lokale misdaadfenomenen zoals inbraakgolven te bestrijden.'

Wanneer het ANPR-netwerk een nummerplaat fotografeert die gelinkt kan worden aan informatie op de zwarte lijsten, geeft dat meteen een hit die centraal bij de politie binnenkomt. Drieskens: 'Wanneer een onmiddellijke politie-interventie noodzakelijk is, wordt de hit doorgegeven aan de SICAD's die meteen een team ter plekke sturen. De andere hits dienen voor de researchfunctie

van de politie: ze kunnen onderzoekers helpen om verbanden te leggen en daders op het spoor te komen. Daar verwachten wij de meeste meerwaarde.'

De politie wil alle ANPR-beelden één jaar lang bewaren. Dat is de termijn waarbinnen justitie en politie gemiddeld alle nodige onderzoeksinstrumenten, zoals camerabeelden, kunnen controleren. De huidige camerawet laat amper één maand toe. Het kabinet-Jambon werkt aan nieuwe wetgeving, waarbij het gebruik van politiecamera's uit de camerawet wordt gehaald. Drieskens: 'Het voorstel dat op tafel ligt, gaat uit van een bewaartermijn van één jaar. Wel is er bijkomende bescherming voorzien: na de eerste maand is de info enkel toegankelijk voor politieagenten na machtiging van een magistraat.' Volgens de nieuwe wet zou niet langer de burgemeester toestemming moeten geven voor de plaatsing van camera's op zijn grondgebied, maar de minister van Binnenlandse Zaken - althans, voor camera's die door de federale politie worden gebruikt. Als de lokale politie camera's wil plaatsen, geeft de gemeenteraad, waarin de burgemeester zitting heeft, de toestemming.

Orwelliaans bewakingsnet

Niemand lijkt te beseffen dat ANPR-camera's veel meer fotograferen dan enkel de nummerplaat. Drieskens: 'Het klopt dat een foto wordt genomen van heel het voertuig, inclusief de inzittenden. Wanneer er voldoende licht is, er geen reflectie optreedt in de voorruit en de camera vanuit de juiste hoek fotografeert, kun je zien hoeveel personen in de auto zitten en hen ook herkennen. De ANPR-camera's die nu op de markt zijn, zijn al *high definition*: de beeldinfo is voldoende gedetailleerd.' Voeg aan al die ANPR-camera's een module voor gezichtsherkenning toe, en je krijgt een orwelliaans bewakingsnet.

Het bestek voor de aankoop van de 1000 nieuwe ANPR-camera's - een lijvig document van 200 pagina's - is begin februari gepubliceerd. De duivel zit in de details, want in de tekst is ook sprake van *facial recognition*. Drieskens: 'Voor alle duidelijkheid: we schrijven niet dat de nieuwe camera's dat moeten kunnen. We dagen de industrie wel uit, en vragen of ze er al een antwoord op heeft. Want technisch gezien is dat niet vanzelfsprekend: de camera's zullen meters hoog hangen en voor gezichtsherkenning heb je een perfect vooraanzicht van de persoon nodig. Maar de technologie evolueert snel. Dat gezichtsherkenning via ANPR technisch mogelijk wordt, staat vast. Nu, we leven in een rechtsstaat, en ik kan u met de hand op het hart verzekeren dat we die mogelijkheid niet zullen toepassen zonder toelating van het parlement. De politieke beslissing is nog niet genomen. Alleen op de luchthavens zullen we gezichtsherkenning via ANPR-camera's doen.'

Willem Debeuckelaere, voorzitter van de Privacycommissie, reageert verrast: 'Ik wist helemaal niet dat ANPR-camera's ook voor gezichtsherkenning gebruikt kunnen worden. En wat technisch mogelijk is, leert de praktijk me, zal ook daadwerkelijk toegepast worden. Tenzij heldere wetgeving daar paal en perk aan stelt. Zo is het in België bij wet strikt verboden om DNA-informatie te gebruiken in verzekeringskwesties. We zullen met de Privacycommissie de ANPR-mogelijkheden verder bestuderen. Het spreekt voor zich dat daarover dringend een maatschappelijk debat moet komen.'

Olivier Van Raemdonck erkent dat privacy een belangrijke kwestie is. 'Maar er is meer dan dat. Ook operationeel komen er heel wat uitdagingen bij. Politieagenten zullen met enorm veel informatie worden geconfronteerd. Zeker sinds de aanslagen van 22 maart wil niemand het risico lopen om achteloos te reageren.' Begin dit jaar trok de top van de federale wegpolitie nog aan de alarmbel in een rapport voor minister Jambon: er is nu al te weinig volk om een achtervolging in te zetten telkens wanneer de ANPR's van de lokale politie een hit geven.

Superdatabank gehackt

In mei 2016 lanceerde de federale regering nog twee andere innovatieve projecten voor de politie. i-Police, momenteel in een opstartfase, zal de komende vijf jaar het informatiebeheer en de ICT van de politie volledig moderniseren. En het ECS-project (Enterprise Cloud Suite) moet leiden tot een betere informatie-uitwisseling tussen federale en lokale politiediensten. 'Vandaag worden pv's nergens digitaal centraal bewaard', zegt Van Raemdonck. 'Dat zal veranderen. Zodra een agent in de toekomst een pv opstelt, zullen collega's in heel België dat direct kunnen zien. Belangrijk is natuurlijk wel een strikte controle op wie welke data mag raadplegen. In ieder geval zal het speurwerk met lichtjaren vooruitgaan, want we willen alle bestaande politiedatabanken maximaal integreren. Veel meer data zullen aan elkaar gekoppeld worden. Algoritmes en software zullen een steeds belangrijkere rol spelen bij het bepalen van politieacties.'

Professor **Bart Preneel** van de KU Leuven, wereldexpert op het gebied van databeveiliging, trekt aan de alarmbel. Preneel werkt momenteel samen met andere Belgische academici aan een rapport over big data, dat in mei wordt gepubliceerd door de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten. 'Bij *big data* heb je het risico van *big breaches*, grote lekken. Stel je voor dat zo'n superdatabank van de politie gehackt wordt door buitenlandse inlichtingendiensten of de georganiseerde misdaad. De schade is dan niet te overzien. Bovendien zijn ook al die complexe algoritmes, die zichzelf voortdurend aanpassen, een risico: je weet uiteindelijk niet meer waarom een bepaalde beslissing wordt genomen. Dat is niet alleen een kwestie van transparantie. Het kan er ook toe leiden dat jij als burger gediscrimineerd wordt.'

Delen

De federale politie zal dit jaar nog een geavanceerde zoekrobot aankopen om open bronnen - zoals sociale media - te doorzoeken

Wim Liekens, directeur politionele informatie en ICT bij de Federale Politie, nuanceert: 'i-Police zal gebruik maken van zogenaamde bigdatatechnologie, maar zal die toepassen op de eigen informatie en die waar de politie wettelijk toegang toe heeft. Bovendien zullen er nooit blind conclusies getrokken worden of maatregelen genomen worden op basis van niet-geverifieerde, geautomatiseerde algoritmes. Er zal steeds een *case by case*-evaluatie door politiepersoneel plaatsvinden.'

De gigantische databerg bij de veiligheidsdepartementen van de overheid zal in ieder geval alleen maar blijven groeien. Samen met de Staatsveiligheid en de militaire inlichtingendienst ADIV zal de federale politie dit jaar nog een geavanceerde zoekrobot aankopen om open bronnen - zoals sociale media - te doorzoeken. Daarover wordt momenteel discreet onderhandeld met potentiële producenten. En als de Kamercommissie Justitie het wetsvoorstel voor een uitbreiding van de wet op de Bijzondere Inlichtingenmethoden aanneemt, zal de militaire inlichtingendienst ook glasvezelkabels mogen aftappen. Hoewel de Privacycommissie al waarschuwde voor 'massasurveillance', wijst alles erop dat het wetsvoorstel de komende weken wordt goedgekeurd.

Slimme straatverlichting

Ook steden en gemeenten zetten in op innovatieve veiligheidstechnologie. Mechelen heeft de voorbije jaren zijn openbare straatverlichting vervangen door - veel ecologischere - LED-verlichting. Met behulp van CityTouch, het *connectedLED-systeem* van Philips, kunnen LED's centraal aangestuurd worden. 'Steden als Antwerpen en Sint-Truiden hebben zo'n intelligent verlichtingssysteem', zegt **Sabrina Heymans** van Philips Lightning. 'We bouwen een open systeem, dat met andere beheerssystemen van de stad geïntegreerd kan worden. Zelf produceren we geen bewakingscamera's, maar theoretisch gezien kunnen die wel aan de LED-armaturen bevestigd en met het centrale systeem verbonden worden.'

De infrastructuur die steden nu aanleggen onder het mom van gezellige straatverlichting, kan later

dus worden geüpgraded tot een echt surveillancenetwerk. In Los Angeles heeft Philips Lighting al op grote schaal een hoogtechnologisch LED-netwerk geïnstalleerd waarbij alle armaturen voorzien zijn van een sensor voor geluidsdetectie. Heymans: 'Bij een ingestelde waarneming - geluidsoverlast bijvoorbeeld - zal het systeem automatisch maximaal licht geven. Dat zorgt niet alleen voor meer veiligheid, maar maakt de lichtsituatie ook ideaal om camerabeelden te maken wanneer er camera's in de buurt zijn.'

Het geluid van wietplantages

Experimenteren met veiligheidstechnologie, in de Nederlandse stad Eindhoven kennen ze er alles van. Rond de uitgaansbuurt Stratumseind test de overheid sinds twee jaar - in partnerschap met privébedrijven en onderzoeksinstituten - op welke manier technologie de samenleving veiliger kan maken. Sensoren tellen hoeveel personen de uitgaansbuurt in- en uitgaan. Geavanceerde geluidscamera's maken een driedimensionaal beeld van het geluidspatroon op straat en detecteren verdachte situaties. De technologie stoot wel nog op beperkingen: ze herkent het verschil (nog) niet tussen straatagressie en een uitgelaten vrijgezellenfeest. 'Het systeem is nog niet ver genoeg ontwikkeld om automatisch een melding naar de politie te sturen, want dan zou die voor de helft van de tijd voor niets interveniëren. In maart gaan we dat wel beginnen te testen. Het plan is om de twee systemen in de zomer te koppelen', zegt **Tinus Kanters**, projectmanager van het Living Lab van de gemeente Eindhoven.

In Tilburg gebruikt de politie geluidsdetectie om hennepplantages op te sporen. De ventilatiesystemen en lampen voor wietkweek produceren immers een specifiek geluid dat zelfs op grote afstand herkend kan worden.

Eindhoven experimenteert ook met straatverlichting. 'We onderzoeken of we daarmee het gedrag van feestvierders kunnen beïnvloeden', zegt Kanters. 'Als we het licht anders instellen, hebben we misschien wel minder vechtpartijen. Dat is het doel. We hebben al vastgesteld dat de buitentemperatuur in samenspel met de lichtsituatie een bepaalde sfeerbeleving geeft. En het onderzoeksproject is nog maar halfweg.'

Verder weet de stad Eindhoven dankzij de nieuwe technologie ook wat feestgangers posten op sociale media én vanwaar ze afkomstig zijn. 'Voor die herkomst kopen we bij Vodaphone geanonimiseerde gegevens van de gsm-gebruikers. Aan de hand van het gsm-signaal opgepikt door zendmasten in de buurt weten we welke gsm-gebruikers in het weekend op stap zijn geweest. Vervolgens gaat Vodaphone na waar die gsm-nummers drie weken voorafgaand en één week nadien waren gelokaliseerd.'

Tinus Kanters beseft maar al te goed dat privacy een belangrijk aandachtspunt is in alle technologische experimenten rond Stratumseind. 'Wij verzamelen geen enkele info over de persoon zelf. Het interesseert ons niet of het Jantje of Pietje is die hier een biertje komt drinken. Wij willen weten hoe groepen zich door de uitgaansbuurt bewegen, om hun gedrag te analyseren. Ik denk wel dat België - net als Nederland en de rest van Europa - aan de vooravond staat van enorme ontwikkelingen op het gebied van data. De wetgeving loopt steeds achterop. Daarover moeten we een brede discussie voeren. De mensen lijken er niet van wakker te liggen. Onterecht. Want zodra de macht over data en algoritmes in handen komt van het bedrijfsleven, kun je als overheid niet meer zonder die bedrijven. Dat is levensgevaarlijk.'

Delen

Zodra de macht over data en algoritmes in handen komt van het bedrijfsleven, kun je als overheid niet meer zonder die bedrijven. Dat is levensgevaarlijk

Navy Seals

Ook vanuit Belgische steden is er interesse voor de experimenten in Stratumseind. In 2016 organiseerde de vzw InfoPol - initiatiefnemer van een tweejaarlijkse beurs voor veiligheidstechnologie in Kortrijk Xpo - een bezoek aan Eindhoven. Een 45-koppige delegatie met onder meer de federale politie, lokale politiezones uit de provincies Limburg, West-Vlaanderen en Antwerpen, en adviseurs van de gouverneurs van Oost-Vlaanderen en Brabant, kreeg er uitleg over de veiligheidstechnologie waarmee Eindhoven experimenteert. De politiekorpsen van Antwerpen en Hasselt overwegen sinds het bezoek om zelf ook met geluidsdetectie aan de slag te gaan. Commissaris **Luc De Kock**, manager camerabeleid van de stad Antwerpen: 'In Antwerpen hangen 230 politiecamera's en er komen er dit jaar nog 50 bij. Dat levert enorm veel beeldmateriaal op. Om dat beheersbaar te maken, willen we intelligentie inbouwen, zodat het systeem ons triggers geeft: waar gebeurt er iets dat onze aandacht verdient? Dat kan gaan via beeldanalyse - denk aan de detectie van afwijkende gedragspatronen - maar ook geluidsdetectie is een van de sporen die we onderzoeken in het kader van het project Antwerpen Smart City. We kijken met veel interesse naar wat in Eindhoven gebeurt.'

In Hasselt is de politie nog ambitieuzer. In het gloednieuwe politiehoofdkwartier dat eind 2018 klaar moet zijn, komt een hoogtechnologisch dispatchingcentrum dat in real time de acties op het terrein moet kunnen volgen. Korpschef **Philip Pirard**: 'Wij zijn ervan overtuigd dat de technologie de werking van lokale politiezones ingrijpend kan veranderen. De politie zou bijvoorbeeld in real time een beroep kunnen doen op camerabeelden van de plaats van de feiten of van een drone die de lucht in gestuurd wordt. Zo kunnen we vooraf een betere inschatting maken van de situatie. Via bodycams kunnen we vervolgens live de interventie volgen in de dispatchingkamer.' Het doet denken aan de operatie van Amerikaanse Navy Seals die in 2011 Osama Bin Laden uitschakelden in het Pakistaanse Abbottabad, een actie die door Barack Obama live werd gevolgd in het Witte Huis in Washington.

'Technologie kan ook helpen om misdrijven of een verstoring van de openbare orde te voorkomen', vervolgt Pirard. 'Daarbij denken we bijvoorbeeld aan licht- of geluidsdetectie. Maar eerst zal er nog veel onderzoekswerk nodig zijn vanuit privébedrijven en onderzoeksinstellingen. Als lokale politiezone willen wij hier alleszins graag onze medewerking aan verlenen.'

Knack werkte het afgelopen jaar samen met 20 journalisten uit 8 Europese landen aan een groot onderzoek naar veiligheidstechnologie. Publicatie van de overige resultaten vanaf 22 februari in *Knack* en op Knack.be. Andere deelnemende media zijn *De Correspondent*, VPRO Tegenlicht, ARD, *Die Zeit*, *L'Espresso*, *Svenska Dagbladet*, *Dagbladet Information*, *Longplay* en *Politico*.

Reageren op dit artikel kan u door een e-mail te sturen naar lezersbrieven@knack.be. Uw reactie wordt dan mogelijk meegenomen in het volgende nummer.